

A'

TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYIFELSÉG'
ENGEDELMÉVEL.

Nro. I.

Költ Bétsbenn, Sz. Jakab Havának (Júliusnak)
1-ső napján 1800-dik Elztendőben.

Béts.

Az Olasz Ország történeteket, következő értelmű előadásban közölte a' Hadi Cancellária Jún. 28-dikán, a' Bétsi német Újságnak az nap költ Darabja által:

Lovasság Generálissa' Melastól, olly híradással érkezett Bétsbe, Vukasovits Reg—ebéli Kapitány Jakardovszky, hogy minekutánna a' Frantziák, a' Scrivia vizén is által-szállottak,

A

's minden hartzoló erejeket meg-támadó viadalhoz készítették: Melas, a' Bormida vize megé állította ki Seregünket, mellyel, Hadik és Kaim F. M. L—ok' Seregosztályai, Jún. 12-dikén egygyesítették magokat. (A' Bormida, ki van téve a' le-küldött Mappáján Olasz Országának. Alexándriához közel szakad Dél felől a' Pádusba; a' Scrivia vize pedig Tortóna erányában.)

Jún. 25-dikén ismét más Kurír érkezett Olasz Országból, Deutschmeister Reg—béli Májor Lang személlében: L. G. Melas-nak további Tudósításaival. Ezek szerént:

Az egész Cs. K. Sereg, Jún. 13-dikán, által-szállott a' Tanaró vizén, (melly, Alexándriánál szakad a' Pádusba) 's táborba szállott Alexándria előtt, a' Bormida és Tanaro folyó vizei között.

Az nap délelőtt, keményen meg-támadta az ellenség Seregünknek elől állott szakaszait, 's minthogy nagyobb erővel vólt, vízfza is nyomta azokat Marengótól, (melly, egy órányi formán esik Alexándriától, Dél és Napkelet között.)

Jún. 14-dikén reggel, által-szállott, a' Cs. K. Sereg a' Bormida vizén, 's három tsata-rendekbe állott, hátúlról pedig egy tartalék-seregosztály állítódott, melly, védelmére lenne azon fő sereg-tsapat jobb szárnyának, a' melly Marengónak indúlt, 's egyszersmind szemmel tartaná a' Novi felé szolgáló útát, minthogy már Novi vidékén járt Souchet frantzia Osztály-Vezér, (a'

kivel Nizza tájján bajlódott volt Elsnitz F. M. L—unk.)

Az első tsata-rendet F. M. L. Gróf Hadik vezette; utánna volt a' F. M. L. Kaim Tsapatja; ezt követték egy Gránátéros, és egy Lovas Osz-tályok, Morzin és Elsnitz F. M. L—ok' vezér-lése alatt.

Azonközben, hogy az első tsata-rend bá-tran neki ment Marengó felé az ellenségnek: a' más két tsata-rendek, hofszan el nyúló keskeny sorokban Fragaroló, és Sale felé nyomakodtak.

(Marengótól Sale, harmadfél óránnyi for-mán esik, Észak és Napkelet között Pávia felé; Marengó és Sale között fekszik Fragarolo.)

A' leg nagyobb tüzességgel egész napon által folytatott tusakodások között, hol egy, hol más részre hajladozott a' hadi szerentse, és csak az éjj szakasztotta végit ennek a' véres ve-rekedésnek, melyben mutatott magok viseletét minden Generálisainknak, Stabális, és Fő Tiszt-jeinknek, a' több Katonaságéval egyetemben na-gyon ditséri L. G. Melas. Meg-nevezve magafz-talja a' Nauendorf Hufzárjait, és Busey Lovas Regimentjét, és ezen Regimentből különösen Frimont Oberstert, 's Májor' Degenfeldet. A' Pattantyúsokról azt mondja, hogy valamint min-denkor, úgy ez úttal is igen igen nagy foganatú szolgálatot tettek.

A' Cs. K. Sereg' részéről, kilentz ezer hat-vankilentzre megy özfzeséggel, a' halva-maradt, meg-sebesedett, és fogságba esett Vitézek' száma;

1493-ra pedig a' lovaké: melly közönséges számának, a' Vitézekre nézve, ötezerkétszázhetvennégy főből álló részét teszi a' sebesek' száma. A' lovak között 683 vagyon sebben.

Az ellenség között is igen feles számmal hüllottak el és sebesedtek meg. Gen. Desaix (a' ki Egyiptomból tért vissza) el esett a' verekedés' helyén; sebet egynehány Generálisok kaptak; kétezerhat száz ember fogságunkba esett.

Még Jún. 14-dik éjtzakáján meg-indította az ellenség a' Bormida' jobb partja felé, a' későbbben érkezett népet.

Fő Tisztjeink között kétszázharminczan estek el és sebesedtek meg, kiknek neveik ezentúl fognak közöltetni.

A' Stabális Tisztek között halva-maradt, János Fő-Hertzeg Dragonyos Reg—ebéli Hensy Májor.

Sebbe estek: F. M. L. Gr. Hadik. — Generálmájorok: Lattermann, Gottesheim, Bellegarde, és La Marseille. — Obersterek: Kölbel, a' Császár Dragonyossai között; Kuhn az Antal Főhertzeg Regimentjéből; Verinati, a' Kinszky Ferentzéből; Soudain a' József Fő-Hertzegéből; Eröss, a' Spényiéből; Schustek a' Nauendorf Húszárjai között; Belleredi (ez Mediolánumi fi) a' Lichtenstein Dragonyossai között; Provencheres, a' Karaiczay Dragonyossai között; Reisner, a' Pattantyúsok között. — Oberstlieutenántok: Berthusi, a' Nádasdy gyalog Reg—éből; Kövesdy a' Kinszky

Ferentzéből; Nefzlinger a' János Fő-Hertzeg Dragonyossai között; Ohlenhausen, a' Generálstabtól. — Májorok: de la Lance a' Jellachich gyalog Reg—éből; Reinhard, a' Kinfszky Ferentzéből; Sterndahl és la Poufziere a' Toskánai Nagy-Hertzegéből; Wohlfarth, a' Császár Dragonyossai között; Ahrenberg, a' József Főhertzeg gyalog Reg—éből, Reinbach a' Mitrovszkyéből; Volkmann és Metséry, a' Generálstabtól; 's Perczel, a' Pattantyúsok között.

Fogságba estek: Főquártélymester Generál-májor Zach. — Obersterek: Schiaffinati, a' még eddig Huff nevet viselő gyalog Reg—ből; 's Weeber a' Stuártéből. — Oberstlieutenántok: Kleinmayer, a' Thurn gyalog Reg—éből; Molitor, a' Wallis Mihályéből; Auernhammer, a' Lichtenstein Dragonyossai között; Kees a' Császár' Dragonyossai között. — Májor és egy Gránátéros Batalion' Komendánssa, a' Colloredo József Reg—éből Gróf St. Julien. — Fő Tisztek, hatvanan fogattattak el.

Negyvennyóltz óráig tartó Hadszünet határozódott meg költsönös meg-egygyezéssel, a' holtaknak el temetésére, és a' foglyoknak ki-tserélésére: melly idő közben hoszszasabb Hadszünetbe is meg-egygyezett a' két Fél, olly feltétellel; hogy a' mellyik Fél újra belé akar kezdeni a' hadakozásba, tíz nappal elébb tartozzék abbéli szándékát tudtára adni a' másiknak; és éppen ezen egygyesség szerént, az egéfsz Cs. K. Sereg, a' Pádus és Mincio vizei közzé szállott által a'

Mántuai földre. (A' Mincio folyó-vizének nints ki téve a' neve, Olasz Ország' Mappáján: de ki van téve a' folvása. Ez t. i. az a' víz, mellyet ha Észak felé fel néz az ember: Mántuától lát ki folyni Peschieránál a' Garda tavából, melly ví. formálja Mántua körül azt a' tenger forma nagy tót, és annakutánna a' Pádusba szakad.)

Haditárnokmester Báró Kray Tudósítása, mellyet a' Hadi Cancellária, a' Bétsi német Újságnak fenn említett darabjában tett közönségesé, Jún. zodikán költ, 's ezeket foglalja magában:

H. T. M. Gróf Sztáray, meg-próbálta vízszá-nyomni a' Frantziákat, kik Güntzburgnál szállottak vala által a' Duna' bal partjára: de nem birhatott a' nagyobb erővel, minekokáért újra Gundelfingenig vonta magát vízszá, némelly veszteséggel.

Illy környülállásokban, és minthogy Báró Kray azt is értette: hogy az ellenség, kerülő sereg-szakaszokat küldöz Donauwerth felé, (melly Ulmától, Észak és Napkelet között, mintegy tíz német mértföldnyire esik). Báró Kray' erányosnak ítélte, hogy Ulma mel'ol, tovább Észak felé szállítsa a' Seregét, Albeck és Ober Elchingen vidékeire (mellyek, két 's három órányi formán esnek Ulmától.)

Ferdinánd Fő-Hertzeg kerülő Sereg-szakaszai, Wangen nevű Helységben, kilentzven Fran-

tziákat fogtak, a' kik között, egy Generáladju-
táns és hét más Tisztek vagynak.

A' Graubündeni és Vorarlbergi földön sem-
mit se' változtak az előbbeni környülállások;
hanem Tirolisnak, Baváriának és Sváb Ország-
nak széleinél, F. M. L. H. Reufz készen tartot-
ta, a' mint Jún. 17-dikén írta, a' vezérlése alatt
lévő Sereg-szakaszt, minden meg történhető moz-
dulásaihoz képest az ellenségnek,

Hadi Környülállások.

(Külföldi Újságok szerént)

1. Német Birodalmiak.

Frantzia Vezér Moreau, hogy annál bátor-
ságosabbakká tegye Sváb Országának a' Frantziák
által el foglaltatva lévő részeit, minden szabad-
kény szerént való szorongatásaik ellen remelly
Al-Vezéreknek és Biztosoknak: meg-szokta kül-
deni Pári'sba, az egész laistromát azon adók-
nak, mellyeket az ő meg-egygyezésével széd
fel a' Fr. Katonaság, Sváb Országának említett
részeiben. Mind azokat ki is hirdette a' Consu-
láris Újság (a' Monitör) Jún. 11-dikén, 's mentek
akkoráig két millió nyóltzszázötvenhétezer líverre,

Még eddig azomban nem hirdette ki a' Moni-
tör, a' mit Augsburg Városától kívánt Ofztály-
Vezér Lecourbe, előfszöri ott létekor. A' kész
pénz, mellyet a' Város tartozott néki fizetni, ötfáz-
ezer líver vólt, hiteles előadás szerént. Ezen
summán kívül, sok holmit kívánt még Gen. Le-

course Augsбург Városától, úgy hogy hofszas laistrom telik kívánsága tárgyaiból, mellyek is ezek vólfak: ötvenezer portzió kenyér; harmintzezer butellia ser; ötfáz butellia bor; ezer butellia égett bor; ezer réf kék posztó; háromszáz réf fehér-posztó; háromszáz réf skárlát-posztó; hat ezer pár tzipö; Tifzteknek való hat száz pár német esizma; kotsiba való tizenöt ló, készületes-től; 's négy lovas hintó, Gen. Lecourbe' számára. — A' Káptalan különös adót tartozott fizetni, melynek tárgyai vóltak: négy száz ezer líver; háromszáz réf fehér 's ugyan annyi skárlát-posztó; kétfázhatvan mérő zab; pénzül, negyven ökör, egy, öt mázsás; 's ötven ló. — Nyóltz száz ezer líverre megy mindenestől, a' mit Augsburgban, a' Várostól 's a' Káptalantól ki tsikartak a' Frantziák.

2. Helvétziaiak.

Helvétziától, kilentzszázezer portzió húst, és kenyeret; ötven ezer mázsa szénát; és húsz ezer zsák zabot kívántak a' Frantziák, azon Seregofztályok' számára, a' melly, a' Sz. Gothárd hegyén által ment Olasz Országba.

A' Helvétziai Direktórium, panaszosan jelentette Jún. 2-dikán Buonapartenak, hogy Helvétziát egészfen éhhel halásra juttatják a' sok hadi terheltetések. Ezen panaszra Buonaparte' válaszfza e' vólt: „A' ki éhezik: mennyen a' Sereghez, és hozzon kenyeret magának Sváb Országból vagy Lombárdiából.

3. Frantzia Országok.

A' melly fr. Katonaság, Belgiomból Mogunziához vólt rendelve: parantsolatot kapott Jún. 11-dikén, hogy sietséggel Helvétzia felé induljon; a' tartalék-ágyak, mellyek Kreutznachnál és Triernél állottak, Strafsburg felé szállítódtak. Lüttich, Namur, Löven, Aachen és más Városokból, az Őrizetek, Mاستricht vidékére parantsolódtak, a' hol egy tartalék-tábor áll fel, Car-teaux Generális' vezérlése alatt, valamint egy másik Dijonnál Gen. Brune' kórmányozása alatt.

Pári'sban, Jún. 18-dikán a' Belső bátorságza ügyelő Minister, sok ollyatén embereket fogatott el, 's záratott árestomba, kik meg akarták háborítani a' köz-tsendességet.

Ugyan az nap, Tolóza (Toulouse) Városában is rút zabolátlanságokat követett el az ott lévő heves Republikánusoknak egy csoportja. Hogy t. i. tsúfot üzhessenek, az ollyatén Személyekből, a' kik makkokat viselnek a' kalapjuk mellett: reggel a' Szabadság' piattzán, egy kutyát hordoztak meg, melynek a' nyakára, makkoknak ezüsből készült formáit kötöztek. Későbbben valakiknek a' kalapjukon makkokat láttak, akár közönséges Tisztviselők, akár Katonák; polgárok, vagy Ifjak lettek légyen azok: megtámadták, 's a' kalapjukat ki-kapkodták a' fejekből, 's egyéb ruhájokat is le-tépték róllok. Katonákat is hódítottak a' magok pártjára, kiket a' végett, meg-itattak a' bor-házakban.

A' Sváb Országai nagy veszteségeit Moreau Seregének meg-vallja a' Monitör is, és nyilván írja, hogy azokra nézve küldődött a' Had-Minister is Carnot Moreáúhoz, olly útasításával az első Cansulnak, hogy a' míg ez (t. i. Buonaparte) Olasz Országból segítségére nem lehet néki: addig kéméllye a' népet, valamennyire tsak lehet, és semmi nagy viadalokba ne ereszkedjen. — A' melly Tudósítások érkeztek vólt Pári'sba, a' Sváb Országba való bé-rontáskori verekedésekről; ezzel a' ki-fejezéssel élnek a' többek között. „A' mi Vitézeink, orofzlánokra akadtak azokban a' Katonákban, a' kikkel kellett nékiek viaskodniok. A' hólt testek' rakássai, sántz gyanánt szolgáltak az ellenségnek.“ — Az új Katonák, úgy is meg-félemlettek a' szörnyü vérontásnak látására, hogy tsak szép szóval kellett őket reá-buzdítani a' szolgálatban való állhatatosságra.

Frantzia Országának napnyúgoti partjait, nagy vígyázás alatt tartja, a' most ott Fővezéri ranggal kórmányozó Bernadotte Generális: ez az oka, hogy a' Quiberoni partokról, mellyekre ki-szállottak vala az Ánglusok, Maitland Gen. vezérlése alatt Jún. 3 dikán: olly hirtelen vízfőza rakodtak a' hajójaikra; hogy két ágyújaikat, a' nagy sietség miatt, magok után hagyták a' parton.

Hogy az Ánglusok több helyeken készülnek meg-lepni a' fr. partokat: az a' célja ezen szándékjoknak — a' Monitör' előadása szerént — hogy Bresztől a' vígyázó Sereg szakaszokat, a' meg-lepett partokra vonhassák el, 's ennél fogva

időt és alkalmatosságot nyerhessenek a' Breszti Hajósseregnek fel-gyújtására, melly Hajóssereg, az újabb Tudósítások szerént, egészben benne vagyon a' Breszti Kikötőhelyben.

4. Angliáiak.

Londonból Jún. 18-dikán: — „A' Hollandusoktól el nyert, és még hasznavehető hadi hajók, mind fel-készítődnek most haladék nélkül, hogy ezek által is nevedekjék a' szolgálatban lévő tengeri erő' száma.“

„Hogy annál több helyeken meg lehessen lépni részünkről, a' frantzia partokat: újra öt Pattantyús Kompaniák, sok ágyúkkal szállítódtak hajókra, 's első jó széllel indulni fognak az említett ellenséges partok ellen.“

5. Spanyol Országaiak.

A' Frantzia Hajóssereggel egygyesülve lévő Spanyol Hajóssereg' tartására, Spanyol Ország-nak fő Kikötőhelyes Városaitól költsön-summákat kíván a' Király, nevezetesen Malagától, hatfáz ezer piásztért, Kádixtól pedig harmadfél milliót.

A' Pári'si Spanyol Követség mellől rendelte a' Mádriti Udvar Rómába Követnek Labrador Urat.

A' Spanyol Udvar, az Anglus Király' meg

egygyezésével, egy Biztosát küldötte Gibráltárba, a' ki kéz-pénzen meg-vegye azt a' kénesezt az Anglusoktól, mellyet a' Spanyolok Déli-Amérikába indítottak vólt, az ott lévő értz-bányáik' számára, de Anglus Admirális Duckworth el nyerte.

Elegyes Tudósítások.

A' Pétersburgi Udvari Újság írta Május' 30-dikán, hogy a' Császár igen meg vólt elégedve a' Katonaságnak ezen esztendőbeli próbatételeivel, 's különös közönete mellett nyilatkoztatta ki ezen tetsző meg-elégedését, a' Korona' örököséhez Sándor Föhertzeghez; mint első Segítőtársához: melly ki-fejezés, magáé a' Császáré.

Az Orosz Udvarhoz rendelt Követe a' Prufsziai Udvarnak, Generállieutenánt Gróf Lusy, Jún. 10-dikén indult el Pétersburg felé. Ez a' Gróf, sok esztendőig viselt vala a' Londoni Udvarnál is Prufszizus Követséget. Született görög. Származását Cefalónia Szigetéből vette.

A' mezei gazdaság minden egyéb ágainak gyarapításán is igen rajta van a' Király, és különös figyelmetességét fordítja, az olly Oskolák' fel-állítására, mellyekben a' Köznép, önnön élete módjának hasznosan való folytatásához megkívántató oktatást vehet.

Magyar Ország.

A' Zemplén Vármegyei Nemességnek előkelő Tagjai közzül, méltóztatott Ő Felsége, Cs.

Kir. Kamarás-Úri ranggal tisztelni meg Nemes Jékelfalusy József Urat.

Ketskemétről Jún. 4-dikén. — „Hetedik elftendejére járt már, hogy nem vóltak olyan gyönyörű zsiros esözéseink, mint ezen és a' múlt héten: pogátsa-almánk azomban, a' melly méltán olly nevezetes, nem lesz az idén, valamint egyéb gyümöltsünk sem; mivel a' hernyó mind el-emészttette még első zöldségében.“

„A' Tifza annyira bővölködik most hallal; hogy egy font tsukának két krajtzár az árra: holmi aprólék halból pedig 3 fontnyit is lehet kapni egy krajtzárért.“

„A Magyar Teátrumi Játzók, ide jöttek egy darab időre Szegedről, 's már tegnap játszottak is, a' Közönségnek különö meg elégedésére.“

* * *

Jelentés.

Pesten következendő tizimü Könyvek jöttek Világ' eleibe:

Allgemeines Verzeichnis der inländischen Bücher, welche auf dem Pester Josephi

---

Markt des 1800 Jahres entweder ganz neu gedruckt, oder verbessert, oder sonst wieder aufgelegt, erschienen sind; auch künftig noch herauskommen sollen. — Pest, im Verlag der Gebrüder Kilian.

A Himlő veszedelmei ellen való Oktatas. Hazájának köz-hasznára írta Bene Ferentz, az Orvosi Tudománynak Doktora. Pesten 1800. Weingand és Eggenberger Könyvárosoknál. Az árra 20 kr.

A' Prufszziai Birodalomnak Magdeburg nevű Városában, finom gyapjú-vásár fog tartatni, minden esztendő 26-dik hete' 3 utolsó napjaiban, melly vásárban, tsupán az olyan juhok' gyapját lehet árúlni, a' mellyek, spanyol kosok' fajai. Külföldi Vevőknek nem lehet részek ezen Vásárban.
